

Tiina Hartman

Rajavartiolaitos

Kirjaamo

rajavartiolaitos@raja.fi

VPRVLEoikeudellinenenosasto@raja.fi

Kuntaliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi / Maanmittauslaitoksen tehtävät rajavyöhykkeelle rakennettaviin esteisiin liittyvissä korvauksissa (VN/15255/2024)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rajavartiolakia. Esityksessä ehdotetaan, että korvauksista, jotka Rajavartiolaitos suorittaa maa- ja vesialueiden omistajille ja haltijoille rajavyöhykkeelle rakennettaviin pysyviin esteisiin liittyvien rakennus- ja raivaustöiden aiheuttamasta vahingosta ja haitasta, päätettäisiin jatkossa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (jäljempänä lunastuslaki) mukaisesti. Korvauskysymykset ratkaisisi Maanmittauslaitoksen toimitusinsinöörin johtama lunastustoimikunta. Nykyisin korvauksista päättää Rajavartiolaitos rajavartiolain perusteella.

Muutosta perustellaan sillä, että voimassa oleva menettely ei ole korvausten osalta riittävän pragmaattinen ja että Maanmittauslaitoksen asiantuntemus on itärajan esteiden rakentamisen edetessä tarpeen korvauskysymysten ratkaisemisessa. Voimassa oleva sääntelyn ongelmana on se, että Rajavartiolaitoksella ei ole arvioinnissa tarvittavaa osaamista, kokemusta ja tietoa. Virheiden mahdollisuutta lisää osaltaan se, ettei Rajavartiolaitoksella ole tällaisissa tehtävissä tarvittavia tietokantoja ja -järjestelmiä.

Kuntaliitto ei vastusta rajavartiolain muuttamista esitetyllä tavalla, mutta haluaa tuoda ilmi, että HE luonnoksessa on esitetty puutteellisesti muutoksen vaikutuksia.

HE luonnoksessa on kerrottu valmisteilla olevasta lunastuslain uudistuksesta. Sen tarkoituksena on muuttaa sääntelyä lunastuskorvauksen määräämisen perusteista siten, että lunastettavasta omaisuudesta määrättäisiin käyvän hinnan sijasta sen markkina-arvoa vastaava täysi korvaus. Lunastuskorvaukselle esitetään suoritettavaksi 25 %:n suuruisen korotus. Lunastuslain uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisesti jo alkuvuodesta 2025.

Tästä huolimatta rajavartiolain muutosta koskevassa HE luonnoksessa on taloudellisia vaikutuksia koskevassa osiossa todettu, että korvauksille arvioitu rahasumma 1,6 miljoonaa ei muutu, mikä on virheellinen tieto, mikäli lunastuslain uudistus tulee nostamaan korvaussummia 25 %.

Lisäksi vaikutuksissa perus- ja ihmisoikeuksiin todetaan: ”Perustuslain 6 §:ssä säädetty edellyttää, että maa- ja vesialueiden omistajia ja haltijoita on kohdeltava korvausten määrittelyssä yhdenvertaisesti. Itärajan esteaidan rakentaminen on aloitettu vuonna 2023, joten osalle maa- ja vesialueiden omistajista ja haltijoista on jo maksettu korvauksia rakennus- ja raivaustöiden aiheuttamasta vahingosta ja haitasta. Suurin osa rakennustyöstä on kuitenkin vielä tekemättä, minkä vuoksi valtaosa maa- ja vesialueiden omistajista ja haltijoista ei vielä ole saanut korvauksia.” Ja edempänä: ”[...] ehdotetut muutokset eivät arvioiden mukaan muuttaisi maa- ja vesialueiden omistajille ja haltijoille yhteensä maksettavien korvausten kokonaismäärää. Ehdotetut muutokset eivät näin ollen heikentäisi maa- ja vesialueiden omistajien ja haltijoiden keskinäistä yhdenvertaisuutta.” Tämäkään ei siis pidä paikkansa, mikäli lunastuslain uudistus toteutuu valmistellussa muodossa.

HE luonnoksessa todetaan vaikutuksina Maanmittauslaitokseen, että muutoksen seurauksena Maanmittauslaitoksen työmäärä lisääntyisi, mutta siinä määrin kohtuullisesti, että lunastustoimitukset eivät ruuhkautuisi. Tässäkään ei ole huomioitu lunastuslain uudistuksen aiheuttamaa lunastustoimitusten kymmen- ellei satakertaista lisääntymistä. Kun lunastettavan omaisuuden omistajat jatkossa saavat lunastuksen kautta 25 % markkina-arvoa enemmän koskien kaikkia lunastuskorvaustyyppisiä, ei maanomistajien kannata sopia vapaaehtoisesti mistään kuntien, valtion tai muun lunastukseen oikeutetun tahon kiinteistökaupasta, vahingosta tai haitankorvauksesta. Maanmittauslaitoksen lunastustoiminta tulee ruuhkautumaan erittäin vakavasti välittömästi lunastuslain uudistuksen hyväksymisen jälkeen ja tämä saattaa viivästyttää myös raja-aidan lunastustoimituksia kuukausilla ellei vuosilla. Tämäkin on syytä huomioida HE:n valmistelussa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Miira Riipinen
Johtaja, Yhdyskunta ja ympäristö

Tiina Hartman
Kehittämispäällikkö